

Projekat „Koalicija za jači glas male privrede“ / „Coalition for higher voice of small businesses“

ANALIZA PRESTANKA RADA BIZNISA

Mostar, april 2014.

I. TEMLJENA PITANJA INSOLVENTNOST FIRME	4
Uvod	4
Pojam insolventnosti	4
Praktičke insolventne procedure	5
Aukcija	5
Pogodba	5
Uprava	6
Teorijski prijedlozi insolventne procedure	6
Opcioni (Bebchukov) model	6
Kritika Bebchukovog modela.....	8
Insolventna praksa	8
Insolventna praksa u EU	8
Češka – najuspješnija tranzicijska zemlja u rješavanju insolventnosti.....	9
Insolventna praksa u regiji	10
Hrvatska.....	10
Srbija	10
Ocjena bh. insolventne prakse	11
Ocjena World Banke	11
Ocjena eksperata.....	12
Institucije od značaja za razmatranje insolventne prakse	14
INSOL International.....	14
American Bankruptcy Institute (ABI)	14
Reorganizacija insolventne firme – cilj kojemu treba težiti.....	15
II. VODIČ KROZ ZAKON O STEČAJNOM POSTUPKU U FBIH	16
Uvod	16
Šta je stečajni dužnik i kad se pokrene stečajni postupak?.....	17
Ko može pokrenuti stečajni postupak?.....	17
Koji su organi stečajnog postupka ?.....	17
Kako se prijavljuju potraživanja i vrši raspoređivanje povjerilaca?.....	18
Ko su izlučni i razlučni povjerioci ?.....	19
Koje su pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka?.....	19
Kada se održava izvještajno ročište i koje radnje nastaju nakon njega?	20
Kad i kako se zaključuje i obustavlja stečajni postupak?.....	20

Šta je plan reorganizacije stečajnog dužnika ?	21
III. TADIV D.O.O. KONJIC - STUDIJA SLUČAJA REORGANIZACIJE STEČAJNOG DUŽNIKA.....	22
A. Pripremna osnova plana	22
Osnovni podaci o pravnom statusu stečajnog dužnika	22
Podaci o pravnim odnosima stečajnog dužnika.....	23
Podaci o privrednim i ekonomskim odnosima u kojima se stečajni dužnik nalazio	26
B. Koncept i mjere stečajnog plana.....	26
Koncept stečajnog plana.....	27
Mjere poduzete u toku predstečajnog i stečajnog postupka radi ostvarivanja ciljeva predviđenih stečajnim planom.....	27
Mjere poduzete radi ostvarenja ciljeva predviđenih planom.....	28
C. Osnova provođenje stečajnog plana	28
Grupisanje povjerilaca po grupama.....	29
Pravni status stečajnog dužnika i njegove obaveze nakon usvajanja stečajnog plana.....	30
Status založnih prava nad imovinom stečajnog dužnika	31
Status novopreuzetih obaveza na osnovu kredita	31
Nadzor nad ispunjenjem plana	31
D. PRIMJENA STEČAJNOG ZAKONA U FBIH I MOGUĆE IZMJENE INSOLVENCIJSKE PRAKSE.....	33
Zašto se ne pokreću blagovremeno stečajni postupci ?	33
Zašto povjerioci nisu zainteresirani za pokretanja stečajnog postupka ?	34
Zašto organ ovlašten za zastupanje ne pokreće stečajni postupak ?.....	34
Zašto radnici stečajnog dužnika ne pokreću stečajni postupak ?	35
Zašto državni organi te institucije u javnom vlasništvu ne pokreću stečajni postupak ?	35
Preporuke za raspravu	36
Literatura	37

I. TEMLJENA PITANJA INSOLVENTNOST FIRME

Uvod

Dug je jedan od najkorisnijih instrumenata suvremene ekonomije, pošto omogućava firmama financirati investicije (a pojedincima potrošnju). Firme (i pojedinci) obećavaju prigodom sklapanja ugovora da će vratiti (obično povećanu) pozajmljenu sumu novca. No, dešava se ponekad da se to obećanje, odnosno ugovorna obveza, ne ispuni.

Razvijeni su u raznim zemljama razni pravni instrumenti, mehanizmi i institucije koji omogućavaju povjeriocu tražiti dužnikov dohodak ili imovinu bez korištenja sile.

Povjerilac u pravilu ima dvije mogućnosti: u slučaju da se radi o osiguranom zajmu, može tražiti stvar koja je poslužila kao osiguranje kredita. Ako se radi o neosiguranom zajmu, može pokrenuti tužbu i tražiti da se izmiri dug primjerice prodajom imovine dužnika.

No, kad postoji više povjerilaca, te imovina nije dostatna za njihovo zadovoljenje (tj. firma je insolventna), može doći do trke povjerilaca koja u konačnici smanjuje veličinu sume koju bi pojedinačni povjerioci dobili da nema te trke. Stoga se zemlje u pravilu oslanjaju na sudove prigodom prisilnog provođenja ugovora,¹ obično kroz proces insolventnijskih procedura (Aghion, Hart and Moore, 1992).

Kao objašnjenje zašto se uobičajeno, globalno promatrano, poseže prvenstveno za javnom regulacijom prinudne naplate duga umjesto da to ostave ugovornim stranama, obično se navodi da je to zbog sprečavanja trke povjerilaca za imovinom i uništavanja potencijalno održive firme (Jackson 1986). Međutim, istraživanja pokazuju da insolventnijske procedure često ne postižu te ciljeve (Djankov et al, 2007).

Iako zvuči čudno, ekonomska analiza se tek od skora bavi problematikom insolventnosti. Prvi ozbiljniji rad je Jacksonov (1986). Vodećim teoretičarima se smatraju Aghion, Bebchuk, Dilger, Djankov i Hart.

Kad se govori o značaju proučavanja insolventnosti, posebice treba imati u vidu njene društvene troškove. Dovoljno se prisjetiti koliko je novca bilo zarobljeno u slučaju insolventnosti Lehman Brothers i MF Global.

Prema nekim grubim procjenama u FBiH je zarobljeno oko 2.5 mlrd KM u insolventnim firmama.

Pojam insolventnosti

Kad firma postane insolventna i, shodno tome, otpočne se provoditi insolventnijske procedure², firma će u pravilu biti likvidirana ili reorganizirana.³

Kad se provodi likvidacija, firma će biti prodana kao cjelina ili u dijelovima. Prihodi od prodaje će biti razdijeljeni na one koji imaju potraživanja ili interese u firmi, sukladno odgovarajućem prioritetu.

¹ Ima izuzetaka među zemljama primjerice Velika Britanija, čiju praksu slijedi tek jedna manja skupina malih zemalja, koja se oslanja na privatnog upravitelja.

² Globalno najpoznatije procedure su one koje propisuje Zakon o stečaju SAD - poglavlje 7 (likvidacija) i poglavlje 11 (reorganizacija).

³ Neki autori spominju i treću mogućnost: pljenidbu (Djankov et al, 2007).